

HANDOUT 2 - DE THEMAPREEK

Jos Douma (homiletiekcolleges Master 1D, 2018)

1) De eerste dienst en de tweede dienst op zondag

- a) De Kerkorde (C37.3): 'Een van de zondagse kerkdiensten is doorgaans een leerdienst waarin aan de hand van de belijdenis van de kerk onderwijs wordt gegeven in de christelijke leer.'
- i) leerdienst
 - ii) belijdenis van de kerk
 - iii) onderwijs in de christelijke leer

De eerste dienst - 'eredienst'	De tweede dienst - 'leerdienst'
De gemeente komt samen als <i>vierende</i> gemeenschap (viergemeenschap)	De gemeente komt samen als <i>lerende</i> gemeenschap (leergemeenschap)
De liturgische vormgeving heeft een <i>uitbundig</i> karakter: de verschillende liturgische momenten moeten er elk in al hun eigenheid zijn	De liturgische vormgeving heeft een <i>sober</i> karakter en staat helemaal in het teken van onderwijs en leer
De preek is een <i>tekstpreek</i> en vormt als zodanig het centrale moment in de Dienst van het Woord (ná de Voorbereiding en vóór de Dienst van de Tafel) waarin meerdere Schriftlezingen worden afgewisseld met het zingen van liederen	De preek is een <i>themapreek</i> . Het thema beheerst heel de dienst van begin tot eind. Schriftlezingen en lezingen uit de belijdenisgeschriften worden eventueel ingepast in de preek.

2) Tekstpreek – Leerpreek / Themapreek

- a) Een **tekstpreek** is een preek waarin de predikant zijn uitgangspunt neemt in een tekst uit de bijbel (een vers, meerdere verzen, een perikoop). Deze tekst vormt de bron voor de preek als bediening van het Woord van God. De preek moet *Textgemäss* zijn.
- b) Een **themapreek** is een preek waarin de predikant zijn uitgangspunt neemt in een thema uit de leer van de kerk. Met de term themapreek wordt dus niet bedoeld een tekstpreek die een thema (met verdeling) heeft. Een themapreek is een tekstloze preek, wat uiteraard niet wil zeggen dat de bijbel geen rol speelt: de bijbelgegevens hebben in een themapreek alleen op een andere manier een plaats dan in een tekstpreek. De preek moet *Schriftgemäss* zijn.

3) De Catechismusprediking

- a) Weerstand tegen Catechismusprediking
 - i) Oud leerboek (450+ jaar)
 - ii) Verouderde thema's, ontbrekende thema's
 - iii) Eenzijdig antithetisch t.o. Rooms-Katholieke leer
- b) Waarde van Catechismusprediking
 - i) Breedte van de Bijbelse leer in beeld
 - ii) Onderwijzende karakter
 - iii) Voorkomen 'stokpaardjes'
 - iv) Drie kernen: Geloof, Gebod, Gebed
- c) Eigen verbondenheid met Catechismus en andere kerkelijke belijdenissen

d) Een 'herziening' van de opbouw van de Catechismus n.a.v. Tom Wright: 'Eenvoudig christelijk':

'ellende'	echo's van een stem koester het verlangen	TEKENS VAN HET KONINKRIJK 1 gerechtigheid 2 spiritualiteit 3 relaties 4 schoonheid
'verlossing'	in de zon kijken vertel het verhaal	HET VERHAAL VAN HET KONINKRIJK 5-6 de God van Israël 7-8 Jezus en het koninkrijk 9-10 de Geest en de nieuwe schepping
'dankbaarheid'	Jezus reflecteren oefen het nieuwe leven	BINNENGAAN IN HET KONINKRIJK 11 verering 12 gebed 13 de schrift 14 het verhaal 15 de kerk 16 de nieuwe schepping

4) Voorbereiding van een leerpreek

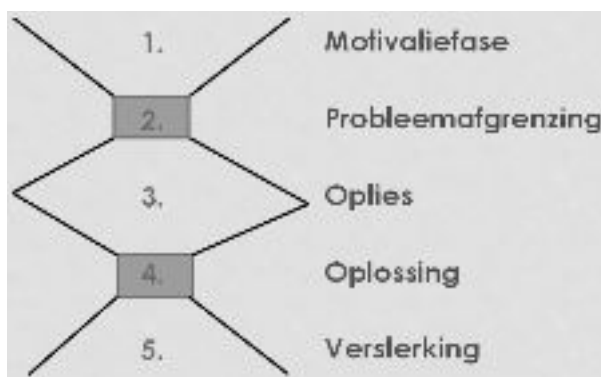
- a) Stel het thema vast. Voorbeelden: Vergeving, De kerk, Bidden, Het verbond, Het werk van de Heilige Geest, De Rechtvaardiging, Vriendschap. Let ook op de samenhang met de andere themapreken in een serie. Benoem de leervraag: wat wil je dat de gemeenteleden zullen leren door de te houden preek?
- b) Noteer eigen associaties bij het thema en ga na hoe de eigen betrokkenheid (*Vorverständnis*) bij het thema is.
- c) Breng verdieping aan:
 - i) Het thema in **Bijbels** perspectief. Verzamel en doordenk Bijbelse gegevens die te maken hebben met het thema en die in de preek een rol kunnen gaan spelen.
 - ii) Het thema in **confessioneel** perspectief. Ga na wat er in het belijden van de kerk (de verschillende belijdenisgeschriften) over het thema naar voren wordt gebracht.
 - iii) Het thema in **theologisch** perspectief. Onderzoek waar en hoe er in de theologie, de dogmatiek in verleden en heden wordt gesproken over het thema. Daarbij kan een dogmatisch handboek behulpzaam zijn.
 - iv) Het thema in **niet-theologisch** perspectief. Zoek niet-theologische gegevens die licht werpen op het thema. Als het gaat om bijvoorbeeld het thema 'vergeving' is het zinvol om ook literatuur te raadplegen waarin een psychologische invalshoek wordt gekozen. Hier kunnen praktisch-theologische publicaties helpen (in dit geval bijvoorbeeld een boek over Schuld en Pastoraat).
- d) Ga na hoe de plaats van het thema in het leven van de hoorders is: Is het voor hen een belangrijk, moeilijk, abstract thema? Welke visies op het thema kun je onder hoorders tegenkomen? Welke ervaringen hebben hoorders met het thema? Welke beelden en verhalen spelen een rol in verband met het thema?
- e) Maak, nu het relevante materiaal is verzameld (wees tegelijk ook gericht op beelden en voorbeelden en verhalen en ander visueel materiaal dat in en bij de preek kan worden gebruikt) een convergerende beweging door te proberen in één korte zin samenvattend

aan te geven waarover de themapreek moet gaan. Maak heldere keuzes over wat wel en niet ter sprake komt in de leerpreek (voorkom veelheid, zoek eenheid).

- f) Formuleer een doelstelling: ik zou met mijn preek over dit thema willen bereiken dat de hoorders... (cognitief: overtuigingen, affectief: verlangens, agogisch: praktijken).
- i) Overtuigingen (Beliefs), Verlangens (Desires), Praktijken (Practices)
- (1) Welke **Overtuigingen** wil je in de preek overbrengen?
 - (2) Welke **Verlangens** wil je door de preek bij de hoorders aanraken?
 - (3) Tot welke concrete **Praktijken** wil je de de hoorders door de preek stimuleren?

5) Handreikingen voor opbouw leerpreek/themapreek

- a) Leerdidactisch model
- b) Model Eugene Lowry (The Homiletical Plot)
- c) Leercirkel van Kolb

- 1 VERSTOOR HET EVENWICHT**
Upsetting the Equilibrium
- 2 ANALYSEER DE DISCREPANTIE**
Analyzing the Discrepancy
- 3 LEG DE OPLOSSINGSRICHTING OPEN**
Disclosing the Clue to the Resolution
- 4 ERVAAR HET GOEDE NIEUWS**
Experiencing the Gospel
- 5 ANTICIPEER OP DE GEVOLGEN**
Anticipating the Consequences

